

Bruselj, 12.4.2018
SWD(2018) 91 final

DELOVNI DOKUMENT SLUŽB KOMISIJE
POSVETOVANJE Z ZAINTERESIRANIMI STRANMI - ZBIRNO POROČILO

Spremni dokument

k predlogu

DIREKTIVE EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA
o nepoštenih trgovinskih praksah v odnosih med podjetji v verigi preskrbe s hrano

{COM(2018) 173 final} - {SWD(2018) 92 final} - {SWD(2018) 93 final}

Vsebina

1. Postopek posvetovanja z zainteresiranimi stranmi.....	2
2. Povzetek rezultatov posvetovanja z zainteresiranimi stranmi	2
2.1. Začetna ocena učinka	2
2.2. Odprto javno posvetovanje	3
2.3. Ciljno usmerjeni vprašalnik za podjetja	7
2.4. Ciljno usmerjeni vprašalnik za organizacije potrošnikov	7
2.5. Vprašalnik za javne organe držav članic	8
2.6. Akademska delavnica Skupnega raziskovalnega središča o nepoštenih trgovinskih praksah v verigi preskrbe s hrano	8
2.7. <i>Ad hoc</i> sestanki z zainteresiranimi stranmi v verigi preskrbe s hrano	8
2.8. Skupine za dialog s civilno družbo	8

1. Postopek posvetovanja z zainteresiranimi stranmi

Postopek posvetovanja z zainteresiranimi stranmi je bil določen v strategiji posvetovanja¹ in izveden med 17. junijem in 6. decembrom 2017.

Zainteresirane strani so bile pozvane, naj izrazijo mnenja in predložijo dokaze o opredelitvi problema, ciljih politike, potrebi po ukrepanju na ravni EU, možnostih politike, verjetnem učinku možnosti politike ter vprašanih izvajanja, vključno s spremljanjem in izvrševanjem. Posvetovanje z zainteresiranimi stranmi izpolnjuje zahteve iz smernic za boljše pravno urejanje.

2. Povzetek rezultatov posvetovanja z zainteresiranimi stranmi

2.1. Začetna ocena učinka

Začetna ocena učinka je bila deležna precejšnje pozornosti, saj je bilo prejetih 66 prispevkov različnih zainteresiranih strani². Od teh je bilo 33 % kmetov ali kmetijskih organizacij, 17 % organov držav članic, 15 % nevladnih organizacij, 11 % predelovalcev in njihovih organizacij, 8 % trgovcev na drobno in njihovih organizacij ter 17 % drugih sodelujočih (akademski krogi, sindikati, trgovci in anonimne osebe). Navesti je treba, da postopek v zvezi s povratnimi informacijami o začetni oceni učinka ni zasnovan v obliki vprašalnika. Zato so bile ustrezne informacije sistematično naknadno izluščene iz besedila prispevkov.

91 % sodelujočih se je strinjalo, da v verigi preskrbe s hrano obstajajo nepoštenе trgovinske prakse (5 % jih ni odgovorilo, 5 % pa jih ni navedlo jasnega stališča). 76 % sodelujočih je navedlo, da nepoštenе trgovinske prakse povzročajo veliko težavo, 14 % pa, da ne³. 5 % sodelujočih je navedlo, da nepoštenе trgovinske prakse obstajajo, vendar imajo na splošno pozitiven učinek na verigo preskrbe s hrano v smislu učinkovitosti.

71 % sodelujočih je menilo, da mora EU ukrepati (od 64 % „drugih“ do 90 % nevladnih organizacij; kmetje 82 %, države članice 73 %, predelovalci 71 %), razen trgovcev na drobno (100 % trgovcev na drobno je menilo, da EU ne bi smela ukrepati).

Samo 5 % sodelujočih je izrazilo mnenje glede vključitve živil na področje uporabe pobude ali njihove izključitve z njega, pri čemer so na splošno podprli vključitev. 41 % sodelujočih je izrazilo mnenje glede obsega, v katerem bi morali biti vključeni udeleženci v verigi preskrbe s hrano, pri čemer jih je bilo 82 % za to, da se zajame celotna veriga preskrbe s hrano (izstopal je predelovalni sektor, v katerem je bilo samo 57 % sodelujočih naklonjenih temu, da se zajame celotna veriga preskrbe s hrano).

20 % sodelujočih je omenilo dejavnik strahu, pri čemer so na splošno menili, da ta učinek obstaja in da je precejšen. 62 % jih je menilo, da bi morala obstajati možnost anonimnih pritožb, 38 % pa, da ne bi smela. 92 % jih je menilo, da bi morale obstajati sankcije zoper tiste, ki uporabljajo nepoštenе trgovinske prakse, 8 % pa, da ne bi smele. 17 % sodelujočih je omenilo sodelovanje med organi držav članic, pri čemer jih je večina podpirala sodelovanje.

¹ Evropska komisija, [Strategija posvetovanja](#) – Pobuda za izboljšanje verige preskrbe s hrano, 2017.

² Posamezni prispevki so navedeni na spletni strani [začetne ocene učinka](#).

³ V preostalem delu pododdelka o začetni oceni učinka so odstotki za „brez odgovora“ ali „nejasno stališče“ izpuščeni.

2.2. Odprto javno posvetovanje⁴

Pregled sodelujočih

Rezultati odprtega javnega posvetovanja so se ujemali z rezultati začetne ocene učinka. Odprto javno posvetovanje je potekalo tri mesece od 25. avgusta do 17. novembra, v tem času pa je bilo prejetih skupaj 1 432 odgovorov (56 % od posameznikov, tj. 803 odgovori, in 44 % od organizacij, tj. 628 odgovorov). 71 % posameznikov je navedlo, da se ukvarjajo s kmetijstvom (570 odgovorov), 29 % pa, da se ne ukvarjajo z njim (233 odgovorov). Prispevke organizacij so zagotovili predvsem zasebne družbe (38 % odgovorov organizacij), poslovna in strokovna združenja (31 %) ter nevladne organizacije (20 %). V smislu sektorja dejavnosti so odgovore organizacij zagotovili kmetijski proizvajalci (53 % odgovorov organizacij), agroživilski sektor (22 %), trgovinski sektor (7 %), organizacije civilne družbe (7 %), maloprodajni sektor (4 %), raziskovalne organizacije (1 %) in „drugi“ (6 %).

Skupino „zasebnih družb“ je mogoče nadalje razčleniti po velikosti družbe (število zaposlenih). Mala in srednja podjetja (MSP) so prispevala 81 % odgovorov zasebnih družb. Velika podjetja (tj. tista z več kot 250 zaposlenimi) pa so prispevala 19 % vseh odgovorov zasebnih družb.

V smislu države članice izvora je bilo največ prispevkov iz Nemčije (29 % vseh), Avstrije (14 %), Francije in Španije (7 %). Najmanj jih je bilo iz Hrvaške, Luksemburga in Cipra (po en prispevek iz vsake države).

Stališča sodelujočih

a) Opredelitev problema⁵

90 % sodelujočih se je strinjalo ali delno strinjalo, da v verigi preskrbe s hrano obstajajo prakse, ki bi jih bilo mogoče šteti za nepošteno trgovinske prakse. Ti rezultati so bili na splošno podobni pri vseh skupinah zainteresiranih strani, razen pri maloprodajnem sektorju (12 % se jih je strinjalo ali delno strinjalo, da v verigi preskrbe s hrano obstajajo nepošteno trgovinske prakse, in 88 % se jih ni strinjalo ali se delno ni strinjalo, od teh je bila večina, ki se delno ni strinjala, tj. 72 %).

Sodelujoči so bili nato vprašani, ali bi bilo mogoče seznam praks šteti za nepošteno trgovinske prakse, pri čemer se je od 80 % (roki plačila, daljši od 30 dni za agroživilske proizvode na splošno) do 93 % (enostranske in retroaktivne spremembe pogojev) sodelujočih strinjalo ali delno strinjalo, da so to nepošteno trgovinske prakse. Pri vprašanju, kako pogosto se nepošteno trgovinske prakse pojavljajo v verigi preskrbe s hrano, jih je 87 % navedlo, da se pojavljajo redno ali zelo redno. Vsi sodelujoči so se strinjali, da se pojavljajo redno ali zelo redno, razen maloprodajnega sektorja, ki je navedel, da se ne pojavljajo ali da se redko pojavljajo (84). 88 % posameznikov je navedlo, da se nepošteno trgovinske prakse pojavljajo redno ali zelo redno.

Sodelujoči so bili pozvani, naj opredelijo tri prakse, ki so po njihovem mnenju nepošteno trgovinske prakse in imajo najresnejši učinek. Od najpomembnejših osmih opredeljenih praks jih je šest

⁴ Kjer vsota števil ni 100 %, je to zaradi izpustitve tistih, ki so navedli, da „nimajo mnenja“. Nekatera vprašanja so bila med seboj povezana (nekatera vprašanja so videli samo nekateri sodelujoči, saj so bila ta odvisna od odgovora na predhodno vprašanje). To je še zlasti pomembno pri maloprodajnem sektorju, saj je zato pri več vprašanih stopnja odgovorov zelo nizka (3 ali 4 odgovori od 25 organizacij trgovcev na drobno). Odgovori niso bili obvezni, zato so se nekateri sodelujoči odločili, da na nekatera vprašanja ne bodo odgovorili.

⁵ Odstotki na podlagi števila sodelujočih, ki so odgovorili na vsako vprašanje.

navedenih v načelih dobre prakse pobude za verigo preskrbe s hrano (SCI – Supply Chain Initiative) in sedem v poročilu projektne skupine za kmetijske trge (AMTF – Agricultural Markets Task Force) („roki plačila, daljši od 30 dni“ so navedeni dvakrat, za hitro pokvarljive proizvode in agroživilske proizvode na splošno).

	Pogostost	Načela dobre prakse pobude SCI	Nepoštene trgovinske prakse v poročilu AMTF
Enostranske in retroaktivne spremembe pogodb (glede količine, standardov kakovosti, cen)	771	*	*
Preklici naročil hitro pokvarljivih proizvodov v zadnjem trenutku	316	*	*
Roki plačil, daljši od 30 dni, za hitro pokvarljive proizvode	275		*
Roki plačil, daljši od 30 dni, za agroživilske proizvode na splošno	273		*
Uvedba plačevanja prispevkov za stroške promocije ali trženja	248	*	*
Enostranska odpoved poslovnega sodelovanja brez objektivno utemeljenih razlogov	227	*	
Zahteve za vnaprejšnja plačila za zavarovanje ali ohranitev pogodb (nadomestilo za prodajo novega izdelka („hello money“))	185	*	*
Uvedba terjatev za odpadne ali neprodane proizvode	182	*	*
Uvedba zasebnih standardov glede varnosti hrane, higiene, označevanja živil in/ali tržnih standardov, vključno s strogimi postopki preverjanja	179		
Uvedba vnaprejšnjega plačila dostopa za prodajo izdelka („plačilo za uvrstitev v ponudbo“)	152	*	
Načrtovana čezmerna proizvodnja, zaradi katere prihaja do odpadne hrane	146		
Prikrivanje (s strani ene stranke) informacij, pomembnih za obe stranki	114	*	
Razkrivanje zaupnih informacij, pridobljenih od partnerja, drugim strankam	98	*	
Dodatno plačilo za ugodno umestitev izdelkov na prodajne police („plačilo za prostor na policah“)	90		
Vsiljevanje nakupa nepovezanega izdelka pogodbeni stranki („vezava“)	78		
Nedosledno izvajanje tržnih standardov, zaradi katerega prihaja do odpadne hrane	60		
Bremenitev ponudnikov s stroški zaradi inventurnega primanjkljaja ali kraje	40	*	
Uvedba minimalnega preostalega roka uporabnosti izdelkov ob nakupu	11		
Drugo	83		

V vprašalniku so bili udeleženci pozvani, naj opredelijo udeležence v verigi preskrbe s hrano, na katere bi lahko nepoštena trgovinske prakse imele znatne negativne učinke. 94 % sodelujočih se je strinjalo ali delno strinjalo, da se taki znatni negativni učinki pojavljajo pri kmetih, 83 % pri predelovalcih, 66 % pri MSP, 60 % pri potrošnikih, 55 % pri udeležencih iz tretjih držav, ki proizvajajo za trg EU, 39 % pri trgovcih in 35 % pri trgovcih na drobno. Sodelujoči so bili tudi vprašani, ali se strinjajo, da bi lahko imele nepoštena trgovinske prakse posredne negativne učinke na te skupine, rezultati pa so na splošno podobni.

b) Potreba po ukrepanju

Pri vprašanju, ali bi bilo treba sprejeti ukrepe za odpravo nepoštenih trgovinskih praks v verigi preskrbe s hrano, se je 95 % sodelujočih strinjalo ali delno strinjalo, da bi jih bilo treba. Sodelujoči, ki so menili, da bi bilo treba ukrepati, so bili nato vprašani, kdo bi moral sprejeti take ukrepe.

– 87 % jih je menilo, da bi ukrepe morala sprejeti Evropska unija (v povezavi z državami članicami, 58 %; ali sama, 29 %);

– 8 % jih je menilo, da bi morale države članice ukrepati samostojno, in

– 4 % so menili, da bi bilo treba ukrepe sprejeti prek prostovoljnih pobud (54 % od teh je bilo maloprodajnih organizacij).

Od 87 % sodelujočih, ki so menili, da bi morala EU ukrepati, jih je 51 % menilo, da je primerno sredstvo zakonodaja, 46 %, da je to kombinacija zakonodaje in nezakonodajnih ukrepov, 2 % pa sta podpirala nezakonodajne ukrepe. 97 % teh sodelujočih je menilo, da bodo ukrepi na ravni EU privedli do boljšega izvrševanja pravil; 95 % jih je menilo, da bodo ukrepi na ravni EU zagotovili večjo pravno varnost za podjetja; 94 %, da se bodo s tem oblikovali enaki konkurenčni pogoji na notranjem trgu; 84 %, da bodo koristili čezmejnimi transakcijam EU; 84 % jih je menilo, da se bo zmanjšala količina odpadne hrane; 80 %, da bodo spodbudili večjo inovativnost, in 75 %, da bodo razširili ponudbo za potrošnike. 67 % jih je bilo naklonjenih usklajeni opredelitvi in seznamu posameznih nepoštenih trgovinskih praks; 21 % seznamu posameznih nepoštenih trgovinskih praks; 11 % splošnim načelom in 1 % ničemur od tega.

Nazadnje so bili sodelujoči vprašani po njihovem mnenju glede tega, ali prostovoljna pobuda za verigo preskrbe s hrano zadostuje za odpravo nepoštenih trgovinskih praks. 75 % se jih ni strinjalo ali se delno ni strinjalo, 22 % pa se jih je strinjalo ali delno strinjalo. Nestrinjanje ali delno nestrinjanje so prvotno izrazile vse vrste organizacij, razen maloprodajnih (88 % se jih je strinjalo ali delno strinjalo, da pobuda verige preskrbe s hrano zadostuje). Agroživilske in trgovinske organizacije so imele razmeroma visoke stopnje pri odgovoru „se strinjam ali delno se strinjam“, čeprav to na splošno ni bila prednostna možnost (43 % oziroma 40 %). 81 % posameznikov, ki se ukvarja s kmetijstvom, in 69 % drugih posameznikov je izrazilo nestrinjanje ali delno nestrinjanje.

c) Izvrševanje

92 % sodelujočih se je strinjalo ali delno strinjalo, da bi morali v EU obstajati minimalni standardi za izvrševanje pravil o nepoštenih trgovinskih praksah. Podpora minimalnim standardom za izvrševanje

se je gibala od 20 % pri maloprodajnih organizacijah do 100 % pri organizacijah civilne družbe (96 % kmetijskih organizacij; 87 % agroživilskih organizacij se je strinjalo ali delno strinjalo).

Sodelujoči so bili nato vprašani, kateri elementi so po njihovem mnenju pomemben del učinkovitega javnega izvrševanja pravil o nepoštenih trgovinskih praksah. 94 % jih je navedlo preglednost preiskav in rezultatov; 93 % možnost glob v primeru kršitev pravil; 92 % možnost vložitve skupinskih tožb; 89 % sposobnost sprejemanja in obravnavanja zaupnih pritožb; 89 % imenovanje pristojnega organa; 73 % zmožnost izvajanja preiskav na lastno pobudo in 36 % druge vidike. Različne vrste sodelujočih organizacij in sodelujoči posamezniki so se večinoma strinjali ali delno strinjali s temi elementi, razen maloprodajnega sektorja (ki se ni strinjal ali se delno ni strinjal z vsakim od teh elementov, in sicer v deležih od 72 % do 80 %).

2.3. Ciljno usmerjeni vprašalnik za podjetja

Ciljno usmerjeni vprašalnik za podjetja je bil na voljo med 6. novembrom in 10. decembrom, skupaj pa je bilo prejetih 122 odgovorov. 35 % sodelujočih se je ukvarjalo s kmetijstvom, 48 % s predelavo, 10 % s trgovino na drobno, 4 % pa s trgovino na debelo (preostali odgovori niso razvrščeni). Kar zadeva velikost, je bilo 70 % sodelujočih MSP. 7 % sodelujočih se je opredelilo za kupce, 49 % za dobavitelje, 40 % pa za dobavitelje in kupce. Velik delež odgovorov prihaja iz Belgije, Francije, Italije, Španije in Združenega kraljestva (18 držav članic ima tri odgovore ali manj).

54 % podjetij, ki delujejo kot kupci, in 89 % dobaviteljev navaja, da pri poslovnih transakcijah prihaja do zamud pri plačilu. Od 14 % do 30 % sodelujočih, ki delujejo kot kupci, je navedlo, da so v poslovni transakciji uvedli druge nepoštenе trgovinske prakse. Pri podjetjih, ki delujejo kot dobavitelji, jih je od 44 % do 82 % navedlo, da so bili predmet nepoštenе trgovinske prakse, kot je opredeljena zgoraj.

30 % podjetij, ki delujejo kot dobavitelji, je bila zavrnjena sklenitev pisne pogodbe, ki so jo zahtevali. Dobavitelji so bili pozvani, naj ocenijo, ali so bili žrtev nepoštenе trgovinske prakse, kadar so imeli kupci sedež v drugi državi članici. 24 % sodelujočih je navedlo, da so bili „pogosto ali velikokrat“ v takem položaju. 19 % dobaviteljev je navedlo, da je poslovanje s tujim kupcem negativno vplivalo na njihovo sposobnost zoperstavljanja nepoštenim trgovinskim praksam.

60 % dobaviteljev je navedlo, da stroški zaradi nepoštenih trgovinskih praks predstavljajo več kot 0,5 % letnega prometa iz njihovega poslovanja. Na podlagi nekaterih predpostavk v smislu teže vsake kategorije odgovorov⁶ je mogoče tehtano poslovno pomembnost stroškov, povezanih z nepoštenimi trgovinskimi praksami, oceniti na od 1,8 % (ob upoštevanju 94 odgovorov dobaviteljev) do 1,5 % (ob izključitvi najskrajnejših odgovorov, tj. brez stroškov, stroški nad 5 %) njihovega prometa. 44 % kupcev je menilo, da so stroški izpolnjevanja obveznosti „visoki ali zmerni“.

2.4. Ciljno usmerjeni vprašalnik za organizacije potrošnikov

Pri posvetovanju z organizacijami potrošnikov so bili prejeti trije prispevki. To posvetovanje je bilo osredotočeno na to, ali in kako nepoštenе trgovinske prakse v verigi preskrbe s hrano vplivajo na potrošnike po mnenju njihovih predstavniških organizacij.

Sodelujoči se niso strinjali s tem, da bi se z uvedbo zakonodaje o nepoštenih trgovinskih praksah dvignile maloprodajne cene, in so se strinjali, da bi taka zakonodaja privedla do povečanja zaupanja v verigo preskrbe s hrano in koristila naložbam. Dva sodelujoča sta se strinjala, da bi se izboljšali pogoji za zaposlene v verigi preskrbe s hrano (eden brez mnenja). Vsi sodelujoči so se strinjali, da bi uvedba pravil EU o nepoštenih trgovinskih praksah dolgoročno koristila potrošnikom. Dva sta se strinjala in eden se delno ni strinjal, da bi se koristi pokazale že kratkoročno.

En sodelujoči se je strinjal, da sta se z uvedbo pravil o nepoštenih trgovinskih praksah v njegovi državi povečala izbira za potrošnike in zaupanje ter so se izboljšali pogoji za naložbe za udeležence in pogoji za zaposlene v verigi preskrbe s hrano, ni pa se strinjal, da so se zaradi tega dvignile maloprodajne cene (druga dva sodelujoča glede tega nista imela mnenja). Dva sodelujoča se nista strinjala in en se delno ni strinjal, da samoregativne pobude zadostujejo. Dva sodelujoča se nista strinjala in en se je

⁶ Določene referenčne točke: „nad 5 %“ (14 odgovorov) = 5 %; „od 2 % do 5 %“ (18 odgovorov) = 3,5 %; „od 0,5 % do 2 %“ (22 odgovorov) = 1,25 %; „> 0,5 %“ (24 odgovorov) = 0,25 %; „nič ali nepomembni“ (16 odgovorov) = 0 %.

strinjal, da so mogoči negativni učinki zakonodaje o nepoštenih trgovinskih praksah na potrošnike večji od morebitnih koristi (na ravni EU).

2.5. Vprašalnik za javne organe držav članic

Posvetovanje z organi držav članic je bilo opravljeno na podlagi sklopa vprašalnikov, s katerimi so se zahtevale: informacije o sedanjih in/ali predvidenih upravnih stroških izvrševanja nove zakonodaje o nepoštenih trgovinskih praksah pod določenimi pogoji; posodobitev predhodno zagotovljenih informacij (leta 2015) o stanju pravil o nepoštenih trgovinskih praksah v njihovih nacionalnih jurisdikcijah, vključno z vidiki izvrševanja, ter informacije o ocenah učinka in drugih študijah, ki so bile državam članicam na voljo na tem področju. Ti podatki so bili uporabljeni pri študiji, ki so jo opravili zunanji strokovnjaki, in neposredno v tem poročilu o oceni učinka (glej Prilogo 1). Vprašalnik je bil državam članicam uradno na voljo od 2. oktobra 2017 do 3. novembra 2017, vendar so bili zapoznani prispevki sprejeti za uporabo v študiji, ki so jo opravili zunanji strokovnjaki.

2.6. Akademska delavnica Skupnega raziskovalnega središča o nepoštenih trgovinskih praksah v verigi preskrbe s hrano

Delavnica, ki sta jo skupaj organizirala Generalni direktorat za kmetijstvo in razvoj podeželja ter Skupno raziskovalno središče (JRC), je potekala 17. in 18. julija 2017 v Bruslju. Na delavnici so se srečali mednarodni strokovnjaki, da bi obravnavali strokovno literaturo o metodologiji, učinkih in regulativnih vidikih nepoštenih trgovinskih praks. Poročilo, ki ga je pripravilo več strokovnjakov, uredilo pa JRC, je javno dostopno (nadaljnje podrobnosti o rezultatih delavnice so v Prilogi 1)⁷.

2.7. Ad hoc sestanki z zainteresiranimi stranmi v verigi preskrbe s hrano

Na zahtevo zainteresiranih strani je bilo z njimi organiziranih več dvostranskih sestankov. Sestanki so potekali z Independent Retail Europe, FoodDrinkEurope, EuroCommerce, European Brands Association (Evropsko združenje za znamke (AIM)), dansko gospodarsko zbornico, nemškim trgovinskim združenjem, Liaison Centre for the Meat Processing Industry in the European Union (Center za zveze za mesnopredelovalno industrijo v Evropski uniji (CLITRAVI)), European Livestock and Meat Trading Union (Evropska zveza trgovcev z živino in mesom (UECBV)), Edeka, REWE, Fédération du Commerce et de la Distribution, European Dairy Association (Evropsko združenje za mlečne izdelke), International Dairy Federation (Mednarodno združenje za mlekarstvo), National Federation of Meat and Food Traders iz Združenega kraljestva, Europatat in Euro Fresh Foods. Dvostranski sestanki so bili namenjeni temu, da se odgovori na vprašanja zainteresiranih strani glede postopka in vsebine ocene učinka ter da zainteresirane strani izrazijo podporo ali nasprotovanje pobudi in zastavijo vprašanja, ki so pomembna za njihov sektor.

2.8. Skupine za dialog s civilno družbo

V skupinah za civilni dialog (CDG) v okviru skupne kmetijske politike, v katerih je zastopanih več skupin zainteresiranih strani, sta bili opravljeni dve predstavitvi z izmenjavo stališč⁸. Potekali sta 6. novembra 2017 (CDG za oljke) in 22. novembra 2017 (CDG za vrtnarstvo/sadje in zelenjavo).

⁷ [Poročilo](#) Skupnega raziskovalnega središča, Nepoštene trgovinske prakse v verigi preskrbe s hrano, 2017.

⁸ [Skupine za civilni dialog](#) v okviru skupne kmetijske politike.